

Asia: VN/18003/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (lupamääräysten tarkistamismenettely)

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne ympäristönsuojelulakiin lisättäväksi ehdotettavasta lupamääräysten tarkistamismenettelystä (uusi 71 §)?

Vad är er åsikt om det förfarande för översyn av tillståndsvillkoren som enligt propositionen ska tas in i miljöskyddslagen (den nya 71 §)?

Lausuntopyyntö VN/18003/2024

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (lupamääräysten tarkistamismenettely)

Neste Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa.

Lausunnon kohteena olevassa ehdotuksessa uusi Lupa- ja valvontavirasto voisi ympäristönsuojelulakiin lisättävän 71 § perusteella ympäristöluvassa perustellusta syystä määrätä, että toiminnanharjoittajan on uuden toiminnan aloittamisen tai toiminnan olennaisen muutoksen jälkeen haettava laitoksen päästöjä ja tarkkailua koskevien lupamääräysten tarkistamista. Määräys voitaisiin antaa, jos se on välttämätön toiminnassa käyttöön otettavan tekniikan uutuuden tai toiminnasta aiheutuvien vaikutuksia koskevien tietojen epävarmuuden vuoksi. Lupamääräyksiä tarkistettaessa viranomainen voisi muuttaa lupapäätöksessä olevia määräyksiä tai asettaa uusia. Tarkistaminen voisi ehdotuksen mukaisesti tulla kyseeseen vain kertaalleen uuden toiminnan aloittamisen jälkeen, mutta jos toiminnan olennaisen muuttamisen johdosta sitä koskevaa lupaa olisi muutettava, voitaisiin määräys kuitenkin antaa samalle toiminnalle uudelleenkin.

Neste Oyj ei kannata hallituksen esitystä esitetystä muodossaan. Lausunnossa esitetty lupamääräysten tarkistamismenettely olisi merkittävä heikennys suomalaiseen investointiympäristöön ja investoinneille tärkeään luottamuksen suojaan. Toimintaympäristön tulee olla ennakoitava ja investointeja edistävä.

Teollisuuden investointisyklit ovat pitkiä ja yksittäisten investointien hintalappu voi olla satoja miljoonia tai miljardeja euroja. On selvää, että tilanne, jossa investointi jo valmistuessaan olisikin

yhtäkkiä ympäristölupansa suhteen riittämätön tai "vanhentunut" on kestävä. Ympäristöluvan hakijan täytyy voida luottaa siihen, että ympäristöluvassa asetettujen lupamääräysten varaan on mahdollista rakentaa kannattavaa teollista toimintaa pitkälle tulevaisuuteen. Luvituksen sujuvoittamiseksi tehdyt toimenpiteet ovat vähitellen kantaneet hedelmää ja käsittelyajat on saatu konkreettisesti lyhenemään. Jos lupamääräysten tarkistamismenettely palautetaan, lähtevät käsittelyajat taas pitenemään, mikä olisi merkittävä heikennys investointiympäristöön.

Ehdotuksessa on useaan otteeseen mainittu lupamääräysten tarkistamismenettelyn palauttamisen perusteeksi se, että nykyinen käytäntö voi laskea ympäristönsuojelun tasoa. Neste Oyj huomauttaa, että esimerkiksi kemianteollisuuden päästöt ovat monen päästöindikaattorin osalta vähentyneet 2000-luvulla ja pistekuormituksen osuus esimerkiksi vesiin päätyvien ravinteiden osalta on enää vain muutaman prosentin luokkaa. Näin on tapahtunut nyt voimassaolevan lupakäytännön aikana. Myöskään ympäristön tila ei ole lupamääräysten tarkistamismenettelystä luopumisen myötä heikentynyt.

Neste Oyj:n kanta on, että ympäristönsuojelulaki sisältää nykyiselläänkin laajat mahdollisuudet ympäristölupien muuttamiseen, joten uutta tarkistamismenettelyä ei tarvita varmistamaan lupien ajantasaisuutta. Ympäristönsuojelulain muutoksella (423/2015) muilta kuin direktiivilaitoksilta kumottiin lupamääräysten tarkistamismenettely ja se korvattiin valvontaviranomaiselle asetetulla velvollisuudella arvioida säännöllisen valvonnan yhteydessä luvan muuttamistarvetta. Tämän tarkoituksena oli keventää ja sujuvoittaa lupamenettelyä ja vähentää yritysten hallinnollista taakkaa. Lausunnon kohteena olevan ehdotuksen perustelujen mukaan lupamääräysten tarkistamismenettelyn palauttaminen ympäristönsuojelulakiin olisi välttämätöntä nimenomaan viranomaisten hallinnollista taakkaa lisäävien soveltamisongelmien (esim. vanhentuneet ja pirstaloituneet lupapäätökset) korjaamiseksi.

Toiminnanharjoittajan näkökulmasta lausunnon kohteena oleva ehdotus ei paranna ympäristölupiin sisältyvien määräysten ajantasaisuutta eikä vähennä minkään osapuolen hallinnollista taakkaa. Ehdotuksessa on useita päällekkäisiä ja soveltamisalaltaan epäselviä yksityiskohtia. Ympäristönsuojelulakiin ehdotettava uusi 71 § on esimerkiksi päällekkäinen nykyisen 54 § kanssa. Lisäksi esimerkiksi direktiivilaitoksille on jo olemassa omat lupien muuttamiseen ja lupamääräysten tarkistamiseen liittyvät säädöksensä ja toimialakohtaiset BAT-tarkistuksensa.

Ehdotettu muutos ei keventäisi lupapäätökseen usein liittyviä selvitysvelvoitteita. Ympäristölupapäätöksessä annetaan selvitysvelvoitteita ja usein luvan myöntäjä varaa mahdollisuuden muuttaa ko. lupamääräystä selvityksen perusteella. Onkin epäselvää miten verrattuna nykytilaan muutos edelleen madaltaisi ympäristöluvan myöntämiskynnystä kuten ehdotuksessa on kuvattu.

Teollisuuspäästädirektiivin mukaan lupamääräykset on tarkistettava säännöllisesti, erityisesti silloin kun paras käytettävissä oleva tekniikka mahdollistaa entistä alemmat päästöraja-arvot, kuitenkin aina viimeistään neljän vuoden kuluttua päätoimialaa koskevien BAT-päätelmien hyväksymisestä, päästöjen lisääntyneenä merkittävästi, toiminnan turvallisuuden perusteella ja ympäristölaatuvaatimien niin vaatiessa.

Juuri päivitetty teollisuuspäästädirektiivi on parhaillaan tulossa kansalliseen toimeenpanoon ja ympäristönsuojelulakia ollaan sen johdosta merkittävästi muuttamassa, joten tässä kohtaa lupamääräysten tarkistamista koskevia muutoksia ei ympäristönsuojelulakiin ole tarpeen lisätä.

Viranomaisten alati niukentuvat resurssit tulee kohdentaa ympäristön ja sen pilaantumisen ehkäisemisen kannalta merkittäviin toimenpiteisiin ja jo olemassa olevan lainsäädännön tarjoamien työkalujen optimaaliseen hyödyntämiseen. Uusi Lupa- ja valvontavirasto mahdollistaa viranomaisten keskinäisen yhteistyön tehostamisen, millä on positiivinen vaikutus lupien muuttamiseen liittyvien käytäntöjen kehittämiseen. Lisäksi konsolidoidun lupapäätöksen käyttöönotto auttaisi selkeyttämään lupaprosesseja ja helpottaisi niin viranomaisen kuin toiminnanharjoittajankin työtä. Neste Oyj kannattaa lupapäätösten konsolidoinnin pikaista kehittämistä ja käyttöönottoa.

Hallitusohjelman mukaan lupamääräysten tarkistamisen palauttamisen mahdollisuutta tulee arvioida ja tehdä tarvittavat lainsäädäntömuutokset arvioinnin pohjalta. Neste Oyj:n näkemyksen mukaan lausunnon kohteena oleva ehdotus on laadittu kiireessä eikä sen suhdetta esimerkiksi teollisuus päästödirektiiviin sekä vesipuitedirektiiviin ja niistä aiheutuviin ja niihin liittyviin kansallisen lainsäädännön muutoksiin ole riittävästi tarkasteltu. Lisäksi ehdotus on ristiriidassa hallitusohjelman "yksi hakemus, yksi lupapäätös, yksi valitusoikeus" -periaatteen kanssa, sillä lupamääräysten tarkistamismenettelyn palauttamisen myötä syntyisi taas uusi valituskelpoinen päätös.

Kuten edellä on todettu, Neste Oyj:n näkemyksen mukaan nykyinen sääntely, jossa toiminnanharjoittaja on velvollinen hakemaan luvan muuttamista toiminnan muutosten vuoksi sekä viranomaisilla ja muilla tahoilla on luvan muuttamista koskeva aloiteoikeus, on toimiva eikä lupamääräysten tarkistamismenettelyä ole tarpeen palauttaa.

Mikäli lausunnolla olevaa ehdotusta kuitenkin viedään eteenpäin, voitaisiin lupamääräysten tarkistamismenettelyä käyttää toiminnanharjoittajan sitä pyytäessä. Tarvetta tähän voitaisiin käydä läpi tapauskohtaisesti toiminnanharjoittajan kanssa ottaen huomioon esimerkiksi meneillään olevat BAT-prosessit.

Lupamääräysten tarkistamismenettelyn tulisi kaikissa tapauksissa koskea vain valtion ympäristöviranomaisen myöntämiä lupia eikä sitä pidä ulottaa kunnallisiin lupiin.

Kunnioitavasti,

Mattias Hellström

Public Affairs

Neste

Näkemyksenne 88, 91 ja 125 §:ään ehdotettavista muutoksista?

Vad är åsikt om de ändringar som föreslås i 88, 91 och 125 §?

-

Näkemyksenne ympäristölupahakemuksesta pyydettäviä lausuntoja koskevan 42 §:n muutosehdotuksesta?

Vad är er åsikt om förslaget till ändring av 42 § om utlåtanden som begärs om ansökan om miljötillstånd?

-

Näkemyksenne ympäristönsuojeluasetukseen ehdotettavista muutoksista?

Vad är er åsikt om de ändringar som föreslås i statsrådets förordning om miljöskydd?

-

Voitte esittää tässä muut kommenttinne esitysluonnoksesta:

Här kan ni lämna övriga kommentarer om propositionsutkastet:

-

Hellström Mattias
Neste Oyj